

Retk laste osalemises

Aktiivne vastupanu

On olemas täiskasvanuid, kes aktiivselt võitlevad laste osalemise vastu.

Need täiskasvanud kuuluvad mitmesse kategooriasse:

- Need, kes tunnevad, et lapsi ei tohiks koormata osalemisega.
- Need, kes usuvad, et lastel pole võimekust osaleda ning seega ei suuda nad teha teadlikke otsuseid.
- Need, kes arvavad, et lastega on kerge manipuleerida ning seega täiskasvanud kasutavad nende osalust ära enda huvides.
- Need, kes on väga teadlikud laste osalemise võimsusest ja ei taha ära anda oma võimu.

Need täiskasvanud on väga tugevalt laste osalemise vastu ning mobiliseerivad toetust ja lobby-tööd selle vastu.

Takistus

Mõned täiskasvanud takistavad laste osalemist. Mõned neist võivad olla laste osalemise vastu – seda kas siis avalikult või varajatul. Nad takistavad laste osalemist ning isegi heidutavad lapsi osalemast. Sealjuures, on olemas inimesi, kes võivad anda oma toetushääle laste osalemise poolt, aga see viis, kuidas nad lastega suhtlevad, võib tegelikult olla takistuseks laste osalemisel. Nad võivad – kas tahtlikult või tahtmatult – õõnestada laste oskusi ning selle tulemusena lapsed tunnevad ennast ebapiisavana ja on vastumeelsed osalemise suhtes.

Manipuleerimine

Mõned täiskasvanud manipuleerivad lastega. Nad kasutavad lapsi, et täita oma eesmäärke. Nad võivad suunata lapsi ütlema seda, mida nad tahavad või isegi salakavalalt tõlgendavad laste arvamust või kasutavad seda enda huvides. Mõnikord on manipuleerimine väga ilmselge, kuid vahel võib see olla vaevu hoomatav ning seda viiakse ellu viisil, et lapsed ei märka seda - veelgi enam - ilma, et nad saaksid selle vastu võidelda.

Mõned täiskasvanud manipuleerivad lastega, saamaks „*lastelt parimat*“, ning nad arvavad, et teevad seda laste parimais huvides. Mõnikord võtab taoline manipulatsioon emotsionaalse ülemtooni vormi, kuna lastel on tugevad emotsionaalsed sidemed täiskasvanutega, kellega nad on lähedaselt seotud.

Manipulatsioon on raskesti hoomatav ja tundlik valdkond. Taolist kriitikat kasutatakse tihti, vähendades laste osaluse tähtsust. Isegi parimad lastega tegelejad võivad lastega manipuleerida, seda sealjuures tahtmatult ja alateadlikult. Ainuke vahend selle vastu võitlemiseks on olla pidevalt valvel.

„Linnuke kirja“

Mõned täiskasvanud kaasavad lapsi, et kasutada ära nende kohalolu ning nad teesklevad, et lastele on antud võimalus osaleda. Täiskasvanud sealjuures ei pruugi manipuleerida lastega või rääkida nende eest, aga nad kasutavad laste kohalolekut ära, et näida laste õiguste eesrääkijatena ning, et olla poliitiliselt korrektsed.

Kaunistused

Mõned täiskasvanud kasutavad lapsi „kaunistustena“ - lootuses, et lapsed annavad aruteludele värvi juurde. Lapsi kutsutakse, et nad esineksid bankettidel või laulaksid laule ning nende kohalolekust ei tehta paljut.

Tolereerimine

Mõned täiskasvanud taluvad laste kaasamise mõtet, juhul kui keegi ülalseisev (näiteks rahastaja) peab seda oluliseks. Mõnedel juhtudel on lapsed on nõudnud, et neid kuulataks. Siis läbivad täiskasvanud koos lastega mõningaid konsultatiivsed harjutusi, kuid täiskasvanud ei väärtusta ega tunnusta seda protsessi ega ka tulemit.

Indulgents

On olemas täiskasvanuid, kelle arvates on laste osalemine „*armas*“ ja „*huvitav*“ ning nad on valmis andma piiratuid võimalusi lastele, et nad saaksid avaldada om arvamust. Nad innustavad lapsi rääkima ja ennast väljendama ning üritavad luua sõbralikku keskkonda. Nad võivad kuulata huviga laste arvamus, aga ei uuri neid edasi küllaldase tõsidusega. Enamasti jäävad taolised asjad ühekordseteks üritusteks ja väga vähe tuleb taolisest osalemisest.

Lapsed on määratud, kuid mitte informeeritud

On täiskasvanuid, kes võtavad tööd lastega küllalt tõsiselt. Selle kategooria täiskasvanud otsustavad ise, mida on vaja teha, kuid hoiavad lapsi hästi informeerituna. Nad julgustuvad lapsi olema aktiivselt kaasatud nende tegevustes. Nad juhendavad lapsi ülesande täitmise puhul, kuid ei oota laste panust suuremasse pilti.

Lastele antakse nõu ja nad on informeeritud

Mõningad täiskasvanud usuvad laste nõustamisse ja nende kaasamisse. Täiskasvanud võtavad juhirolli, kuid annavad lastele infot olukorra kohta ja otsivad nende arvamust. Nad üritavad anda lastele mõningate tegevuste üle omanikutunde, kuid seda ikkagi nende kontrolli all. Täiskasvanud kontrollivad protsessi, kuid nad on paindlikud, et võtta arvesse laste soovitusi ja muresi.

Täiskasvanute poolt algatatud kuid lastega jagatud otsuste tegemine

On olemas täiskasvanuid, kes algatavad protsesse või programme, kuid on nõus jagama otsuste tegemise ruumi lastega. Nad näevad seda kui koostööl põhinevat vastastikust mõjutust. Kuigi need tegevused on täiskasvanute poolt initsieeritud, tehakse see ühiseks jõupingutuseks. Kuigi ka siin võivad olla täiskasvanutel ja lastel erinevad lollid, põhinevad need vastastikusel nõusolekul.

Laste poolt algatatud ning täiskasvanutega jagatud otsused

On olemas lapsi ja organisatsioone, kes on algatajad ja kutsuvad täiskasvanuid endaga koostööd tegema. Lapsed tagavad, et täiskasvanud on ühiselt kaasatud otsustamisesse - mida on vaja teha ja samas jagavad lapsed ja täiskasvanud protsessi ja tulemuse omandit. Koostöös võivad lapsed ja täiskasvanud võtta endale erinevaid rolle, kuid need rollid on põhinevad vastastikusel nõusolekul.

Laste algatatud ja juhendatud

On olemas lapsi ja nende organisatsioone, kellel on täielik kontroll ja nad võivad valida, kas nad kaasavad (või ei kaasa) täiskasvanuid. Kui nad otsustavad kaasata täiskasvanuid, töötavad nad välja raamistikku täiskasvanute osalemise jaoks. Lapsed hoiavad protsessi enda kontrolli all ja neil on täielik omand protsessi ja selle tulemuste üle.

Ühiselt algatatud ja juhitud laste ning täiskasvanute poolt

On olemas täiskasvanuid ja lapsi, kes on arendanud välja partnerlussuhte ning nad ühiselt algatavad ja juhivad protsesse. Neil on ühine omand ideede, protsesside ja tulemuste üle. Neil võivad olla erinevad rollid, mis põhinevad vastastikusel nõusolekul. See suhe on võimalik ainult siis, kui nii täiskasvanuid kui ka lapsed on jõustatud ning nad kasutavad oma tugevusi, et jõuda ühise eesmärgini, olles samal ajal omavahel partnerlussuhtes.